

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilvántartási közlemények mérsékelt áron számíthatnak.

A községi autonomia.

II.

Az országos politikai pártok, a magyar közélet különböző faktorai, úgy látszik, egyetértének abban, hogy a vármegyei önkormányzatot meg kell erősíteni s alkotmánybiztosítékokkal körül kell bástyázni, és hogy a törvényhatóságokba új vért, új életet kell önteni.

Most, a belügyi költségvetés tárgyalása során elhangzott okos beszédek mindegyike az önkormányzat erősítését, a közigazgatás reformját egyik legsürgősebb törvényhozási feladatnak ismerte el. Maga a belügyminiszter, mint legilletékesebb tényező nemcsak a vármegyék, de járások önkormányzatának eszméjével is behatóan foglalkozott, a községeket illetőleg azonban, csak azok teherviselésének megosztását említette. A községi autonómiáról, a községek rendezésének szükségességéről a belügyi vita folyamán Navay Lajos orsz. képviselő szólott osztatlan helyeslés mellett.

Legfontosabb alkotmánybiztosítéknak tartja természetesen a magyar nemzeti állam fejlesztését és függetlenségét. Ennek elsőrendű eszköze, amely szintén alkotmánybiztosíték, a vármegye, melynek autonómiáját meg kell erősíteni, de egyszersmind el kell osztlatni azokat az abnormitásokat, amelyek ezt gyengítik és meg kell szüntetni azokat, amelyek idő folytán kifejlődtek és a közigazgatás mizériáit képezik.

A községi közigazgatás és belkormányzatát illetőleg a jegyzők választását továbbra is fenn tartandónak véli azzal, hogy a szolgabíró mellé

kandidáló bizottságot kell esetről-esetre választani. Viszont államilag kinevezett segédjegyzők rendszeresítését óhajtja, hogy így a jegyzőnek elég ideje maradjon magasztos céljainak megvalósítására. Ezért kérte a belügyminisztert, amennyiben az állam pénzügyei megengedik, rendszeresítse a kinevezés útján betöltendő segédjegyzőségeket.

A községek jóvelmeinek szaporítását javasolja, s a közigazgatás reformjánál ezt különösen s elsősorban figyelembe veendőnek tartja. Sérelmesnek tartja a községi pótlódó nagyságát, mely aránytalanul sújtja a lakosságot s a kis emberekre védelemben való részesítését kérte és ezekre új fegyelmi törvény alkotását sürgeti. Járási bizottságok alakítását javasolta a községek ellenőrzésére, amelyek megkönnyítenék a törvényhatóság dolgait s erősítenék az önkormányzatot és azzal, hogy a lakosság is bizonyos mérvben részt vesz a közigazgatásban, megszerettebbé a lakossággal a vármegyét. A rendezett tanácsú városok számának korlátozását és ezek egy részének megszüntetését ajánlta a belügyminiszter figyelmébe.

Helyesnek tartja azt is, hogy az állam a szolgálati pragmatika létrehozásával függetleníteni akarja a tisztviselőket. De akkor legyenek teljesen függetlenek, még azokkal a helyi potentátokkal szemben is, akik lármázva kérkednek azzal, hogy egyik-másik tisztviselőt ők csinálták. Ez ellenkezik a tisztviselők méltóságával. Szükségesnek tartja, hogy a főispán korlátlan hatalmát megszorítsák. Nem tudhatjuk, hogy nem jön-e el ismét az az idő, mikor egyedüli fegyverünk a törvénykönyv lesz. És ha a főispánnak még akkor is meglesz

a joga a tisztviselőt egyszerűen elmozdítani, akkor azok a jövőre nem bízhatják sem nyerne.

A belügyminiszter a vita során elhangzott komoly felszólalásokkal foglalkozva, nagyobb figyelemre különösen Navay Lajos szakszerű közigazgatási beszédét méltatta.

Mindez öröndetes bizonyítéka annak, hogy az ország törvényhozási csarnokában a közigazgatás reformálásának és az önkormányzatnak nagyfontosságú kérdésével foglalkoznak. De a vita annak is bizonyítékát szolgáltatja, hogy az ország tanácsulése felülről, a vármegyéken kezdve hangoztatja a reformot s nem megfordítva.

Midőn a multszázad első negyedében felismerte az ország a folyók szabályozásának nemzetgazdasági fontosságát, Vásárhelyi Pál nagy szaktudással és bölcs előrelátással elkészítette a hazai folyók szabályozásának tervezetét azzal a helyes intencióval, hogy a szabályozás alulról kezdve történjék. Ezen tervtől eltérőleg aztán felülről kezdve készítették el a Tiszán az átvágásokat, s alul összetorlódtott az áradat s az Alsó-Tiszamentén mindaddig pusztított, rombolt az árvíz míg a szabályozás alulról meg nem történt.

A közigazgatás reformálásának célja a kormányzatra vonatkozó intézkedések gyors lefolyásának biztosítása. Ha a felülről özőnlő közigazgatási rendelkezések lent a községeknél, ezek rendezetlensége miatt fennakad, az adminisztráció kaosztrofája nem lesz kikerülhető.

Elsősorban a községeket kellene reformálni, a községi önkormányzatot szélesíteni s alkotmánybiztosítékkal körül bástyázni, és nem megfordítva.

A közigazgatás reformálásának, célszerű szabályozásának ez volna a kiindulási pontja, logikus sorrendje.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGZÁJA.

I D I.

Csüdes, szomorú nyári este,
Az égen szürke fellegek.
S az esőverte szép virágok
Oly szomorúan tekintenek,
Mint könyező, szép leány szemek.

A ják üdék, a lég oly langyos,
S a nyarat még sem érzem,
Bús ösznek hangulatja száll át
Erdőn, virágon, réteken,
Az egész szép természetén.

S oly jól esik, hogy más is búsul,
Hogy még a nyár is szomorú!
Könyezzenek is a virágok,
Égen legyen a felhő, boru
S a földön bánat korszorú.

Maradjon így a bústermészet,
Ne legyen nyár ezen a nyáron,
Könyes, szomorú legyen minden,
Mert elhagyott az én virágom
És ködbe veszett napvilágom.

Ha én nem tudok már örülni,
Ne örüljön más se a nyárnak —
A virágok hervadjanak mind
S mindenre szálljon rá a bánat.
Ugy sirassák az én babámat . . .

V. Gy.

VÉGRENDELET.

Mondd majd csak el, az élet alkonyán,
Midőn már nevem sem tudod talán,
S amitől néha a szív úgy remeg:
Az élet iránt kérdez gyermeked;
S te enyhe öszből nézed a tavaszt,
Ugy, ahogy egykor magad láttad azt,
Érzed melegét, látod kék egét,
Nyári viharát, tűnő fellegét;
S mintha hallanád önelked szavát,
Ahogy fiad most szól, kérdez tovább:
„Ugy van-e hát, mint mondják anyjának?
Minek reménye szívedben írva van?”

Miről körülöm virág, lomb, levél,
Ezer bájával a tavasz beszél? —
Vannak-e még, történnék még csodák:
Hogy kölcsön adja ég földnek magát;
S ragyogásával épen, egészen
Feltűnik egy-egy asszony szívében,
Mely hevé, fényét csak nekünk adja,

S cserébe marcalt világ, romja;
Szív, mely soh' sem kér, csak ad szünetlen,
S a mindenségként: nagy, véghetetlen;
Igaz ez, vagy csak: szellem-regéje,
Beszélünk róla s nem látjuk még se',
Édes valóság, vagy kába álom —
Van ily asszonyszív a nagy világon? —

S mintha zendülne rég feledt ének,
Honnét, mikorról? Ismerős néked;
Lelked elmarad egy-egy emléken:
„Igen; ez volt az; valaha, régen” —
Mikor te is még ily ifjú voltál,
Igy reméltél, így álmodoztál;
S miként fiad most küzdeni látod,
Magad kutattál rejtett világot,
Amelyet asszony-szívek neveznek,
S előbb megtörnek, mint észrevesznek; —
Pihenj meg akkor egy pillanatra;
Korhadt fejfára lesz a név írva,
Amely enyém volt, amelyben életem,
S lelkedből immár kiválva régen;
S most, miként szellem, idéző szóra,
Eljött a multból, tanut tesz róla,
Feltámaszt újra rég virult tavaszt —
Aztán, mondd el: „Fiam, én láttam azt!”

H. B.

A munka.

Az a munka, amiről beszélni akarok kétféle lehet. Olyan, amit szellemi munkának nevez az ember, amit az ész végez és olyan ami a testi erőt feltételezi, ez a — mondjuk — bányász munkája. Az egyik a másikat nem zárják ki. Sőt kiegészítik egymást. Mert az izom-erő lehet egy bizonyos munka elvégzésére összpontosítva, de ha megfelelő szellemi munka ezzel nem társul úgy eredményt elérni nem lehet esetleg.

Én a testi munkáról akarok itt szólni. A feltételeit mindenki ismeri. Azért dolgozik az ember, a munkás, hogy a megélhetését biztosítsa. Nem beszélek családról. Hogy hosszadalmas ne legyenek, csak az egyén szempontjából fogom tárgyalni a dolgot.

Minden munka csak akkor lehet jó, csak akkor lehet a követelményeknek megfelelő, ha az nem túlhajtott. Ezt mindenki tudja. Az is tudvalevő dolog, hogy 10—12 óra izom munkát nagyon könnyen, minden megerőltetés nélkül végezhet egy kifejldött, eléggé taplált ember. Azért van aztán az, hogy a felnőtt ember általában ezt a minimális — maximális munka mennyiséget szokta végezni akkor, ha a szervezete teljesen rendben van.

Az utóbbi időben azonban egy új, a szertelenség felé hajló olyan felfogás kapott lábra a munkások világában, mintha a munkából csak nyolc óra az a közép-munka mennyiséget felöllelhető időhatár, ami a munkás izommunkájának megfelelő s amelynek meghosszabbítása káros az ember szervezetére.

Nézzük csak.

A bányamunkánál — most csak erről szóljunk — látszólag tizenkét órai munkaidő van. Vigyázzunk, csak látszólag. Mert alapszámban véve ez nem így van. Számítsunk egy kisse. A munkaidő — ami mondjuk tizenkét óra — reggel hat órakor kezdődik és este hat órakor végződik. Ha megfigyeljük ezt a tizenkét órát, akkor azt látjuk, hogy az az imádkozás, mely a bányászok munkája elé van ilyen helyen illesztve elvesz e tizenkét órából egy fél órát. A munkás nevek felolvasása és az itteni esetleges e közben történő jelentések megtétele ismét egy órát. A munkahelyre való menetel és a munkához való szerszámok előkészítése modjuk csak egy felóra. Ebéd idő egy óra. Éjjel ez az idő sokszor, vagy mindig meghosszabbul, mert, ha a bányász ledől pihenni, úgy legtöbbször nem tudja a munkát percre folytatni aztán. De hát mondjuk ez is a rendes egy óra. Este, vagy reggel, ha a bányász az imádkozáshoz oda érkezni akar, el kell hogy a munkáját egy órával előbb hagyja. Ez időre esik a szerszámok összeszedése, a biztosító lámpa kicserélése, esetleg benzinnel való megtöltése. Ha ezeket a számokat

összegezzük, azt látjuk, hogy a munkaidőből négy óra azzal a járulékkal, előkészítéssel, ebéddel, imádkozással és felolvasással töltetik el, amit korántsem lehet elhagyni, mert az hozzátartozik a bányamunkás életéhez.

Igy azt gondolom a tulajdonképeni munkára épen nyolc óra jut, holott mint az előbb is említettem egy felnőtt ember — már sokszor bebizonyított tény — 10—12 órai munkát nagyon könnyen végezhet. Mondhatná ugyan valaki azt, hogy az a felolvasás elmaradhat, ami egy órát — népesebb telepen azonban sokkal több időt — vesz igénybe. De ez nem lehet. Mert e felolvasás célja az, hogy az a felügyelő személyzet, a melynek ama fontos hivatása van, hogy a bánya biztonságára és a munka rendes menetére felügyeljen s a mely az ilyen felolvasásnál mindig jelen kell hogy legyen, meglássa, vajon az a munkás józanon megy-e arra a munkahelyre, a melynek minden pontja halált és mérhetetlen kárt rejt a vigyázatlanság következtében egyrészt a munkást, másrészt a munkaadót illetően.

A bányász-munka különleges foglalkozás. Sok tudás, gyakorlat és végtelen körültekintés az alapfeltételek. Ha az a látszólagos, tizenkét órai munkaidő így bonekés alá kerül, ebből csak az tűnik ki, hogy nem több az nyolc órai munkánál.

A mint én a bányászokat ismerem, tudják azok mérlegelni azt, ami őket közelebbről érdekli. Kevesebb munkaidővel kevesebb a munka s így bizonyára az ezzel járó honoráriumnak is redukálódnék. Azért aztán az ugynevezett nyolc órás munkaidő ezekkel a szünetekkel négy esetleg öt órára szigorodna össze, ez pedig nem elég idő ama munka elvégzésére, ami egy — sokszor nagy — bányász család eltartásához szükséges pénzbeli jövedelmet biztosítaná.

E pár sor írója szintén bányász. De ő a lelkekből hozza felszínre azt a nemes éreket, a mely a felvilágosodottság, a becsületesség, a józan élet és tisztesség nemes éerce. És dicsékedik azzal, hogy jóakaratu szavát a bányásznap mindig megértette és méltányolta. Végtelen öröme telnek abban, ha e kis cikkeskét minél több kérges tenyerű, de becsületes lelkű és jót akaró bányászember már csak a maga és családja érdekében is elolvashat és okosan mérlegelné. Oly szívesen írtam azt, mint amilyen őszintén szeretem és tiszteltem az én bányásztársaimat. Igyekszem fogok máskor is ez irányú cikkekkel oda hatni, hogy a bányász azzá legyen, amivé lennie kell: okosan gondolkodni tudó és a szertelenséget kerülő ember. Örömem lenne, ha ez sikerülne. Mert akkor az életem célját megvalósítva látnám.

K.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Várteréz Antal** nyug. m. kir. honvéd őrnagyot megható részvét mellett Előpatak fürdőn temették el f. hó 14-én. Haláláról a petrozsényi „Hitelbank” r. t. igazgatósága a következő gyászjelentést adta ki: A „Hitelbank” részvénytársaság mély részvétellel tudatja, hogy szeretett pénztárnoka Várteréz Antal úr nyug. m. kir. honvéd őrnagy, élete 54-ik évében Előpatak fürdőn hirtelen elhunyt. Temetése e hó 14-én Előpatak fürdőn lesz. Az engesztelő szentmiseáldozat, pedig a petrozsényi róm. kath. templomban e hó 23-án d. e. 10 órakor fog az egek Urának bemutatni. Az intézet egy igen hűséges tisztviselőjét veszítette el benne. Emlékét mindenkor kegyelettel őrizzék meg. Petrozsény, 1906. július 12-én. A „Hitelbank” r. t. igazgatósága.

— **Halálozás.** Harmincegy év előtt, amidőn még csak kutatták a Zsilvölgyben a szentet az első települők egyike volt a nagyági bányásziskola hivatásteremtője, jelesen végzett növendéke: Fischer József, aki a most virágzó szénbányászat uttóró munkájából becsületesen kivette részét. Harmincegy év előtt megnősült s hűséges hitvese odaadással osztotta meg vele a küzdelmes élet nehéz gondjait. A kélhetetlen halál elragadta tőle a jó nőt, gyermekei köréből a forrón szeretett édes anyát. Fischer Józsefné szül. Haasz Paulina f. hó 16-án örökre elköltözött s hűlt porait megindító gyászszertartás mellett f. hó 18-án helyezték öröknyugalomra. Temetésén társadalmi életünk minden osztálya képviselve volt s imponáns módon juttatta kifejezésre az őszinte, igaz részvétet. Haláláról a gyász-baborult család az alábbi jelentést adta ki: „Alulírottak úgy a maguk, mint az összes rokonok nevében fájdalommal tudatják, hogy Fischer Józsefné szül. Haasz Paulina, életének 54-ik, boldog házasságának 35-ik évében, folyó évi július 16-án délután 3 órakor jobblétre szenderült. A megboldogult hűltetemei f. hó 18-án d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház gyászszertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Lelkéért az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 19-én reggel 9 órakor fog bemutatni. Petrozsény, 1906. július 16. Áldás és béke hamvaira! Fischer József férj. Zsurka Jánosné, mint testvér. Mari, Ferenc, József, Anna, gyermekei. Grausam József, veje. Fischer Ferencné szül. Stankay Lenke, menyé. Ferenc, Erna, Gusztó, Irén, Ella, Klára, unokák.”

— **Halálozás.** A hunyadvármegyei református egyházkerületnek nagy gyásza van. Bartha Lajos egyházmegyei esperes, tordosi lelkész és az erdélyrészi ev. ref. egyházkerület generális direktora meghalt. Az elhunyt sokat szenvedett hónapokon keresztül, míg megváltotta

Feminizmus.

Aki engem ismer, engem Lányosi Gusztávot, aki az én erős, mondhatnám fanatikus hitemet mérlegelni tudja, ami e szóban, feminizmus, összpontosul, szintezsinté hihetetlennek fogja tartani azt a történetet amit itt elbeszélék. Pedig — fájdalom — ez épen így történt meg, mint ahogyan megírtam.

Már akkor megnősültem, amikor a „Feminista asztaltársaság” összejöveteleire járogatni kezdtem. Szép idők voltak azok. Folyt a bor és a szó. Beszélünk mindenről és mindenkiről, de legtöbbször nem tudja a zsarnokról s a nőről, mint rabszolgáról. Szónokoltunk, banketteztünk és észrevétlenül ennek a szent és nemes eszmének a leglelkesebb harcosa lettem. Isten tudná megmondani, meg a feminista asztaltársaság elnöke, hogy hány rőpiratot, könyvet adtam ki a nők egyenjogúsítása érdekében s hány szónoklatot tartottam ugyanilyen irányban. Magam már nem is emlékszem azokra. Hogy is emlékezném. Ides-tova ötven esztendeje annak, hogy én is azzá lettem, mint annyi más, feministává. A munka azonban erőt adott. Meg az a tudat is, hogy a feleségem önagsága, akitől pedig eleinte épen ez eszmének miatta el akartam válni, a legüzetlenebb munkatársammá szegődött. (E buzgalom hőmérője csak az a rengeteg mennyiségű kozmásléves lehet, amit ez idő alatt el kellett fogyasztanom.)

Az idő mult. A golya pedig kopogtatott az ajtón. (Engedjék meg kedves olvasók, hogy elvem ellenére golyáról beszélek, de ezt ezidőszent a gyöngébb idegzetű olvasóim kedvéért teszem.) Egy leány. Nem fiu. Tudja a természet, hogy egy feministát mivel kell boldogítani. És valóban boldog voltam. Alig vártam, hogy az én leánykám tizennégy esztendősen legyen. Mert elhatároztam, hogy az én elveim szerint fogom őt felnevelni s a pályaválasztás is ezek szerint fog történni. Sőt, hogy annál igazibb legyen az elvek keresztülvitele, bár

Izabellának irattam az anykönyvvezetőnél a kis nőnemű csemetét, mi mégis Ferikének szolgáltattuk őt.

Megalkottam magamnak a nevelési elveket. És elhatároztam, hogy suszter fogok csinálni a kis ártatlanságból. Ne méltóztassék azt gondolni, hogy minden tervszerűség nélkül tettem ezt. Nem. A kis leány ugyanis igen vékony pénzü volt szegényke. Gondoltam doktor, vagy tanár nem lehet. Kis fejben, kevés ész. Akrobatáknak nem lehetett predesztinálva, mivel izomzata gyarlóska volt. Pedig — isten látja a lelket — kilogramm számra ettettem vele a jóféle Nesztli lisztet. Mivel pedig finom ujacskái voltak az aranyosnak, gondoltam, a szurkos fonalat remekül fogja majd a tübe huzogatni. Ezért adtam suszternek.

A míg tizennégy esztendősen lett, sokszor beszélgettünk vele a nő jövőendőbeli hivatásáról. És mondhatom, a legteljesebb mértékben megutáltattuk vele a házasságot. A feleségem — hogy annál nagyobb legyen a hatás — elnevezett előtte vénkakadunak és a jó Nagymogaul tudja még minek s úgy látszott, hogy ő a legteljesebb mértékben tudta méltányolni a házasság ellen tartott filippikáimat.

Ugordjunk át vagy négy-öt esztendőt. (Aki azonban ugrani nem tud, kegyeskedjék a mások oldalán maradni, mert mindent láthat onnan is.) Kedves lányom felszabadult s én apai kötelességemnek megfelelőleg azonnal szárnyára engedtem a fenitizmus e legújabb termékét. Ugy méltóztatték érteni, hogy béreltem egy kis szobát. (Poétikus kis lak volt, annyit mondha ok.) Vettem vagy ötven darab kaptát, kisebb-nagyobbát. Bőrt is vettem, azt már nem olyan sokat. Tűt? Vagy két tucatot, meg a mi kellett. És az ajtó felé kiírtuk: Lányosi Izabella suszter mester.

Kérem. Vigyázat! Ismét ugrunk. Ismét öt-hat esztendő. Az én lányom keresett suszter lett. Tessék csak szősz szerint venni ezt a dolgot. Mert, hogy sokan

keresték fel. Sőt a suszter olvasókör elnökének is megválasztotta. Később úgy vettem észre, hogy a kisasszony cucilista elveket kezdte vallani s nagyon gyakran fordult meg a suszter olvasókörben. Ez volt a veszte. Mert elvei fentartása mellett beleszeretett egy csinosabb suszterlegénybe, aminek házasság lett a vége.

Képzeltetik az én vén lelkem keserűségét. Egy egész életet pazaroltam a nemes feminizmus propagálására magán a gyermekemen akartam kipróbálni eszathatatlanság axiomáit s ime, felsültem vele. Elhatároztam, hogy ha már az elvek első fele be nem vált, majd arra fogok törekedni, hogy a másik része legyen legalább szívem szerint megvalósítva. Kedves lányomat, Izabellát, most már Sámfa Elekné önagságát a legteljesebb mértékben befolyásoltam ama irányban, hogy jogait, mint ilyeneket, a nő jogát ne csak ne hagyja a földre, a sárba tiporni, de azoknak a legmészebb menőleg szerezzon érvényt. Ne méltóztassék azt gondolni, hogy önöz beszélt belőlem. Hogy ha már én papucs alatt nyögök, (ha szabad ezt a profán kifejezést használnom) az én nőm ne legyen különb az apósánál. Nem ez vezetett. De az elv.

Csak lassan. Ugordjunk. Három év telt el. Az én szívem gyönyörűségére, de a vőm szörnyű és igen szapora káromkodásai között. És amikor a diadalt a legteljesebbnek gondoltam, mikor úgy tudtam, hogy a férfi nem, ez a zsarnok fajzat (értsd a vőm) a női nem, ez eddig rabszolgánép (értsd a leányom) lábainál hever, mondom ekkor ütött be a krah. Mert, hogy Sámfa Elek ur, itt hagyva papot, csapat, az az minden a eszmadia mesterséghez szükséges szerszámokat, szép esendesen kivitorlázott Amerikába, a szabad Amerikába. Nem bírta ki a feminizmus áldásait. Vigye el az ördög, hogy így megszorított.

Feminista.

szenvédeseitől a halál. Nagy a reformátusok gyásza, mert erős oszlopukat vesztették el személyében. A halál-
eset f. hó 16-án reggel következett be, a temetés pedig
Szászvároson f. hó 17-én ment végbe az ottani refor-
mátus temetőben. A boldogult, míg testi és szellemi erői
engedték, lankadást nem ismerő buzgósággal szolgálta
egyháza és hazája javát s mint törvényhatósági bizott-
sági tag a vármegye érdekét. Hű férj, szerető család-
apa és nemesszívű emberbarát volt, ki legnagyobb
örömét abban látta, ha embertársai baján segíthetett.

— **Gyilkossági kísérlet.** Állítólagos követelésének
behajtására felette drasztikus módot eszelt ki Szirb
György vállalkozó. Zaklatták a munkások és hitelezői
jogos követelésük kiegyenlítéséért. Egy ideig hitegette
őket, hogy a lupényi bányatársulattól jár még neki
1440 korona érdembe hozott vállalati díj. El is ment
párszor Mátyás Lajos üzemvezető mérnökhöz s meg-
kísérelte bizonyítani, hogy a fenti követelése valóban
fennáll s erélyesen követelte annak kiegyenlítését.
Mátyás Lajos kimutatta neki, hogy követelésének jog-
alapja nincsen, tehát nem is fizetetheti azt ki. A szo-
rongatott vállalkozó annyira a fejébe vette, hogy neki
a kérdéses összeg kijár s neki azt mindenáron meg
kell kapnia, hogy töltött forgópisztolyal állított be a
bányamérnök irodájába s felszólította, hogy fizessen,
különbön ő fizet. A mérnök ekkor is higgadtan igye-
kezett felvilágosítani tévedéséről, de mindhiába. Ekkor
előrántotta a forgópisztolyt Szirb György s mielőtt
megakadályozhatták volna Mátyás Lajos bányamérnökre
lőtt s a golyó a nevezetnek jobb alkarján okozott
könnyű sérülést. A veszedelmes merénylőt azonnal
megragadták s átadták a csendőrségnek, hol beismerte,
hogy a mérnököt előre eltökélt szándékkal agyon akarta
lőni azért, mert nem fizettette ki — szerinte jogos —
követelését. Arra a kérdésre, hogy mért nem érvénye-
sítette követelését, ha azt hiszi, hogy az jogos, bírói
uton, azt felelte, hogy nagyon égető szüksége volt
a pénzre. A csendőrség a nagyon exaltált, indulatos
merénylőt letartóztatta s a dévai kir. ügyészség bürtö-
nébe bezáratott, a hol a büntetés kiszabásáig is lesz
ideje észére térni s annak tudatára jönni, hogy ha va-
lóban fennáll a követelése, a behajtásnak nem az a
módja, amit ő eszeveszetten választott s azzal is tisztá-
ba jöhet, hogy az üzemvezető mérnöknek sem állott
érdekében őt jogos követelésétől elűzni, mert nem őt,
hanem a bányatársulatot terhelte volna a vitatott kö-
vetelés kiegyenlítése s most nem volna oka bünbánó-
lag vezetkél. „Késő bánat, eb gondolat.“

— **Ismeretlen tettes** Maderspach Béla a. b.-
iszkrónyi lakostól 5 db ezüst kanalat, M. B. bevésés-
sel, 2 db három lábú ezüst sórtartót, 1 levesmérő és 2
vastagételmérő ezüst kanalat lopott el. Aki az ellopott
tárgyakról tudomással bír, hozza a petrozsényi főszol-
gabíroságnak, vagy a károsultnak tudomására.

— **Egy tábori látszó** fonott szajrtartóval Szurduk-
ban a Maderspach-féle telken az asztalon maradt, midőn
a kiránduló társaság onnan távozott s pár perc múlva
már hiába keresték. Minthogy a látszó kedves emlék,
a tulajdonos kéri a becsületes megtalálót, hogy lapunk
szerkesztőségéhez szolgáltatassa be. Kíváncsi értéken-
felüli jutalmat kap az aki a látszót visszaszolgáltatja.

— **Kellemetlen meglepetés.** Melege volt Delamea a
Péter petrozsényi munkásnak s Derenyosten a cserjék
között levelezve, megfűdött a patakban. Midőn fel-
akart öltözni, a ruháját nem találta. Nem tudta mit
tegyen, mert a paradicsomi kosztümben emberek közé
nem mehetett. Ott töpregett a patak partján, midőn
szerencséjére a petrozsényi csendőrorjárat éppen arra
haladt s nyomban az eltűnt ruha keresésére indult.
Rövidest meg is találták Barzin Zsiván közelben
dolgozó köfőjtnél, aki beismerte, hogy azért emelte el
a ruhát, mert Delamea neki 2 korona 40 fillérrel tar-
tozik. A csendőrök ezt a rövid utu sommás eljárást
nem találták perrendszerűnek s a ruhát bünyként
kötelességszerűleg a bíróságnak nem szolgáltatatták
be, hanem átadták a már nagyon is lehült s a szunyo-
gok által összecsiszított Delamea Péternek s az esetet
feljelentették a puji kir. járásbírósnak.

— **Köröztetik** egy petrozsényi tanár lakásából ismeretlen tettes által ellopott női aranyóra és hosszú
aranylánc, az óra sima fedelére egy galamb van be-
véve és gyémánt szemekkel kirakva, a lánc telített
4 szögletű szemekből van kirakva. Feltalálás esetén
az azonosság megállapítása és a károsult tulajdonosnak
leendő kézbesítés végett a petrozsényi főszolgabíró-
hoz átszolgáltatandó.

— **A brádi aranybányászok sztrájkja.** Az aranyat-
termő brádi bércek közé is eljutott az internacionálisták
bolondító eszematagja s ma már 2500 munkás sztrájkja
miatt hallgatnak a bányák belsei, az aranyércet törő
gépek. Már régóta vettek a vezetők gyanus mozgolódást
észre a munkások körében, mivel azonban a jó munka-
bér miatt komolynak nem tartották a mozgalmat, nem
törődtek vele. Kedden reggel a gurabárczi bányánál
1200 munkás hagyta abban a munkát s egy csoportban
ellindult Brád felé, hogy a sztrájkot az igazgatóságnak
bejelenti. Azonban a csendőrség a tömeget feltartóztatta
és csak egy küldöttséget engedett be Brádra, mely azt
a választ nyerte, hogy követeléseiket írásban adják be.
Erre szerdán reggel csatlakoztak az összes bányák
munkásai s ma 2500 munkás van a sztrájknyán.
Eddig rendzavarás nem történt, az esetleges zavarok
meggátolására tegnap délután egy zászlóalj baka érkezett
Aradról. A bányászok 22 pontban foglalták össze köve-
teléseiket, melyekben a béremelés és munkaidő leszállí-
tásán kívül sok lehetetlen dolgot követelnek. A zalathnai
bányakapitányság kirendeltsége oda érkezett, hogy
az alkudozásokat közvetítse.

— **Árlejtési hirdetmények.** A dévai m. kir. pénzügyigazgatóság részéről közhírre tétetik, hogy Hátszeg
városban folyó évi október hó 31-ikével szerződés le-
járása folytán megszűnendő sönagyárudának betöltése
végett írásbeli zártajánlatok beadása után 1906. évi
augusztus hó 7-én d. e. 9 órakor a pénzügyigazgatóság
hivatalos helyiségében versenytárgyalás fog tartatni. Az
1 koronával bélyegzendő sajátkezűleg irt zárt ajánlat
az igazgatóság főnökénél 1906. évi augusztus hó 6-án
d. u. 4 óráig benyújtandó. — Ezen ajánlatához mellé-
klendő az óvadékon kívül ajánlattevő nagykörűségét,
magyar állampolgárságát, polgári és társadalmi állását
és erkölcsi magaviseletét igazoló helyhatósági bizonylat.

A dévai m. kir. pénzügyigazgatóság részéről köz-
hírre tétetik, hogy Körösbánya községben folyó évi
november hó 5-ikével szerződés lejárása folytán meg-
szűnendő sönagyárudának betöltése végett írásbeli zárt-
ajánlatok beadása után 1906. évi augusztus hó 22-én
d. e. 8 órakor a pénzügyigazgatóság hivatalos helyisé-
gében versenytárgyalás fog tartatni. Az 1 koronával
bélyegzendő sajátkezűleg irt zártajánlat az igazgatóság
főnökénél 1906. évi augusztus hó 21-én d. u. 4 óráig
benyújtandó. — Ezen ajánlatához melléklendő az óvadé-
kon kívül ajánlattevő nagykörűségét, magyar állam-
polgárságát, polgári és társadalmi állását és erkölcsi
magaviseletét igazoló helyhatósági bizonylat.

NYILTTÉR.

Mindazon ismerősök- és jó barátoknak, kik
felejtethen férjem halála alkalmából mérheterlen
fájdalmamat és zinte résztvétükkel enyhítették,
ez uton mondok forró köszönetet.

Petrozsény, 1906. július 20.

őzv. Várteréz Antalné.

Mindazon jó barátoknak, ismerősöknek és
tisztelőknak, akik felejtethetlen boldogult nőm
gyászos elhunytának szomorú alkalmából vigasz-
taló résztvétüket kifejezésre juttatni sziveskedtek,
bánatos szívem háláérzetével úgy a magam,
valamint mélyen sujtott gyászoló családom ne-
vében köszönetemet nyilvánítom.

Petrozsény, 1906. július 20.

Fischer József.

CSARNOK.

Redakció.

(Egy fiatal hirlapíró naplójából.)

Egy poros, júliusi napon egyedül sétálgattam Kohn
úr, a nagy antiszemita a városligetben, amikor előtte
termett egy hosszú, kopasz ember s bemutatja magát.

— Kecsés Tamás vagyok.

— Jól teszi, mondja Kohn úr csipős flegmával.
Látta, ha én Kecsés lennék, mos valami illatos, virá-
gos mezőn legeltetném a kecskéimet, de mivel, hogy
egy maoskám szines, szívom ezt a poros levegőt, ami
magát elem hozta.

— Kérem. Ha szabad kérdezni, befejezte a
mondokáját?

— Nagyon. Különbön akar valamit tőlem u-
raságod?

— Persze. Miért szölitottam volna meg különben.

Én vagyok az a szabó, aki az ön szabója mellett lakik
s akinek az a szöke, magas felesége van.

— Köszönöm elég nadrágom van. Nem vagyok
hajlandó többet csináltatni. Lehet, hogy nem igen van
tájékozódva az anyagi viszonyaim felől, különben nem
ajánlaná fel a szolgáltatát.

— Téved igen tisztelt Kohn úr!

— A fenét! Honnan tudja a nevemet és mit akar
hát tulajdonképen?

— Mondom, hogy a szomszédja vagyok. Hogy
mit akarok. Hát a feleségem küldött.

— Nagyon megüsztel önagsága.

— Kérem, kérem. Ez önnek pénzébe fog kerülni.

— Akkor nem ismer maga engem, mondta Kohn
úr nagy maliciával.

— Nem akar meghallgatni.

— Kérem, beszéljen.

— Szóval a feleségem küldött. Mert, hogy ön
tetszik neki, amint mondtam.

— Hallja, maga megijeszt.

— Semmi, csak várjon kérem. Nekünk van egy
kis szobánk. Igen olcsó és igen kényelmes. Ön pedig
egy nagy poloskafészkekben lakik . . .

— Az már igaz! Honnan tudja?

— Mondtam, hogy szomszédja vagyok.

— Igaz, csak folytassa.

— Tehát vegye ki azt a kis szobát, olcsón adjuk
és . . . és . . .

— Nos! És?

— A többi majd elmondja a feleségem. Engem
egyébél meg nem bízott. Majd ő. Alázatos szolgálja
vagyok. Legyen szerencsém.

Másnap. Reggel 9 óra. Kohn úr álmosan, óriási
maoskajjal jön föl a lépcsőn. A szabóné, a szöke,
a magas, az ajtó előtt áll és köhög. Kohn úr is akaratlan-
ul köhint egyet.

— Meg van hűlve, kérde az asszony kedves mo-
solyal.

— Nem. El vagyok hűlve. Kicsoda maga szentem.

Milyen csinos. Na lássa. Hol is lakik?

— Épen itt. Tessék besétálni.

— Ejnye. Hallja, ninesen magának egy kiadó
szobája?

— De van. Hogyne. Én vagyok a Kecskésné.
Remélem ismer.

— Nem. Nem ismerem. De mindjárt gondoltam.
Mert, hogy a Kecse úr . . .

— Kecskés, ha szabad.

— Kecse, vagy Kecskés, igen, igen, szóval a
minap mondta, hogy egy feregmentes stb. stb. kiadó.

— Nos, tessék megnézni. Higgye el nagyszerű.
Ilyen szobája még soha se volt. Remek kilátás . . .

— Tudom, tudom. A Japigné is ezt mondta, épen
ezt, amikor a szobáját kivettem. De már az régen volt.
Olyan jól esik ismét hallani ezt az édes mondokát.

— Elmondom ismét, ha akarja.

— Köszönöm. Hanem most istentelenül álmos va-
gyok. Lefekszem. Remélem megengedi. Nem akarom
tartóztatni. Tisztelem Bicskás urat.

— Kecskés, ha szabad . . .

— Az az igen, igen. Szóval a Kecskés urat.

Tizenöt nap múlva. Kohn úr már nem csak egy-
szerűen Kohn úr, hanem szobaúr is. Egy nagy óska
pléd van a lábára csavarva és az asztalnál ül. Ciga-
rettát szív és nagyon kedvetlen. Kecskésné, a magas,
szöke Kecskésné bejön, s törölgeti a butorokat. A nap
gyéren világítja meg a szobát. Kecskés úr a szomszéd
szobában buzgón varrja a zsileket. Csönd.

— Hm!

— Hm!

— Hagyja csak. Tudja engem már ez nem izgat.
Mi a fenének vétették ki velem ezt a lyukat. Hogy
ütne bele a ménykő. Pár napja, hogy itt vagyok s már
olyan hűléses a lábam, hogy ides-tova amputáltatni
kell. —

— Ugyan ne affektáljon.

— Mi a fene. Maga azt gondolja, hogy Kecskés-
sel beszél? Ne bosszantson kérem. Ninesen szükségem
a bizalmaskodásaira.

— Persze, persze. Nekem volt szükségem annak
idején. Nem de?

— Tessék?

— Mari azt mondta magának: mi még találkozni
fogunk. Emlékszik?

— Mari? Micsoda Mari? Meg van maga sava-nyodva? Tessék?

— Tessék? Sokáig kerestem magát. De most már a köröm közt van. Ne gondolja, hogy azt a gyermeket egyedül fogom tartani. Szegény Kecskés. Ő azt gondolta, hogy... Nos? Ismer már?

— Jesszus! En ugyan jó helyre kerültem... Azt gondolom Kohn úr el is ájult ültében. Biztosan azonban nem mondhatom.

Egy év múlva, Kohn úr a városligetben sétál. Juliusi nap. Forró és poros. A kabátját levetette, hogy azzal csináljon egy kis polgáriszelet.

— Ah! Gratulálom! Nagyszerűen csinálja. Legyen szerencsém!

— Hát maga meg honnan került ide?

— Visszajöttem Amerikából. Nem kaptam munkát. Oda át nem járnak az emberek nadrágban. Aztán meg ez az ostoba név! Ha legalább nem Kecskésnek hívnának! Hát hogy van a kedves felesége? Vagy feleségem? Azaz feleségünk?

— Köszönöm, nem tudom.

— Ugyan, ugyan! Csak nem féltékeny. Kérem, legyen nyugodt. Meglehet győződve, hogy uraságoktól levetett holmikat nem szoktam használni.

— Célzás akar ez lenni.

— Nem. Legyen nyugodt, kedves Kohn úr. És hideg, mint a jég csap.

— Azért.

— Nos?

— Hát tudja: ott hagytam.

— Mindjárt gondoltam.

— Mindjárt?

— Persze. Hanem kérlek magától valamit.

— Tessék. Felelek.

— Nem küldte el magát is szobaurat fogni a városligetbe.

— A fene vigye el magát.

— Azért mondom, Legyen szerencsém. **K.**

Szerkesztői üzenetek.

Meg nem felelő árura vonatkozólag „Petrozsényi előfizetők” által hozzánk, intézett kérdésre válaszunk a következő:

A kereskedelmi törvény 348. §-a szerint, ha az árú a kikötött vagy törvényi kellékeknek meg nem felel, a vevőnek jogában áll:

1. az ügylettől elállani;

2. a vételár aránylagos leszállítását követelni.

Azonkívül mindkét esetben kártérítést igényelhet. Ha azonban nem fix határidőre szóló ügyletről van szó, akkor a vevő még előbb — az eladónak — az — utólagos teljesítésre — kellő időt engedni tartozik.

Viszont pedig, ha fix határidőről van szó, akkor a vevő az utólagos teljesítést nem tartozik elfogadni.

Kiadó lakást keresek, ☼☼☼

mely álljon 3 szoba, konyha, kamra, pince, és istállóból; lehetőleg közel a főgimnáziumhoz. 2-4 **Cím a kiadóba.**

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad
e lap kiadóhivatala.

Kettős falazatu s legcélszerűbb szerkezetű

m é h k a s o k

jutányos áron kaphatók. Bővebb felvilágosítással
szolgál

a „Petrozsény és Vidéke”
kiadóhivatala.

A legszebbet és legdivatosabbat csokrokban és

koszorúkbán

☼ friss élővirágból ☼

saját nagy virágtermelési tele-
peiről, szállít a legjobban a

monarchia minden vidékére

kifogástalanul, pontos időre való
megérkezés szavatolása mellett.

A monarchia
legnagyobb
virágüzlete

Mühle Wilmos

cs. és kir. udvari
virágkereskedése

T E M E S V Á R.

GARAI KÁROLY

ARADON.

Ajánl: szalonra, zsirt és minden hentes
árut a legjutányosabb árban.

1—3

SENKI NE VEGYEN CÍMBALMOT,

míg **SÉLLEY SÁNDOR** cimbalomkészítőt
meg nem kérdezi,

aki a legjobb cimbalmokat a legjutányosabb árak mellett készíti, a leg-
egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.
Háromnegyedes asztali s terc cimbalmo-
kat már 35 koronától kezdve 50 K-ig.

4-es cimbalmok 50 koronától egész

500 k-ig. A cimbalmok tartosságáért,

valamint szabályos hangbeosztásáért

□□□□□ felelősséget vállalok. □□□□□

Cimbalom oktatásokat is ad
saját lakásán, vagy háznál is,
kottából, vagy naturból. —
Ugyancsak egy kitűnő fonog-
ráf hengerekkel együtt jutá-
nyos áron elad. — Bővebbet
e lap kiadóhivatala.

A n. é. zenekedvelő közön-
ség b. pártfogását kérve,
maradok kiváló tisztelettel:

SÉLLEY SÁNDOR,

cimbalomkészítő,
PETROZSÉNY.

Eladó mészárszék.

A Grausam-féle házban levő mészár-
széket teljes berendezéssel együtt más üzlet
miatt eladom.

Petrozsény, 1906. július 21.

CSUCS MÁRKUS mészáros, Petrozsény.

Kiadó üzlethelyiség és lakás.

A főutcán közvetlen a piac mellett
egy igen esinos üzlethelyiség kirakattal,
megfelelő lakással □ □ □ □ □

nagyon olcsón

kiadó. Esetleg külön-külön is.

Bővebbet: Gruber Sámuel.

Petrozsény.

□ □ □ □ □ 3-4 □ □ □ □ □

Javító pótvizsgálatra

polgári vagy gimnáziumi ta-
nulókat, felelősség mellett □
igen jutányosan előkészíték.
Jelentkezni lehet a □ □ □
□ □ □ □ kiadóhivatalban.